

Det uindrer mig unægtelig noget, at de to ærede Landsstingsmænd have stillet denne Ændring, thi saaledes som den almindelige Regel staar i første Stykke af § 3, at det kun er Fabrikker og fabrikmæssig drevne Værksteder, der skulle være lukkede paa Helligdage, og saaledes som den ogsaa bliver efter vort Ændringsforslag under Nr. 5, saaledes har den enstemmig været vedtagen i Folketinget. Efter at Folketinget i forskellige Aar har forhandlet om at give den videre Omfang og ogsaa er kommet til det, som de ærede Medlemmer nu foreslaa, idet deres Meningsfælle i Folketinget skulle samme Forslag, saa endte det i Fjor med, at det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (B. Holm), de Herrers egen Meningsfælle, frasaaldt det. Ganske vist udtalte han i Betænkningen, hvad jeg har gjort mig bekendt med, at han naturligvis ikke var særlig glad derover, og at han havde sine Betænkneligheder derved; men hvad man saaledes siger er een Ting, Gerningen er jo det væsentlige, og Gerningen var den, at de Herrers egen Meningsfælle frasaaldt det. Jeg skal endda oplyse, at Folketingsmanden fra Vangeland (Brandes), som fulgte det ærede Medlem, erklærede, at, skønt han nødig gjorde det, vilde han, da Folketingsmanden for Kjøbenhavns 5te Valgkreds var gaaet ind derpaa, ogsaa gaa med dertil. Det uindrer mig unægtelig derfor noget, at vi igen skulle have dette Stridspunkt optaget. Jeg tvivler aldeles ikke om, at Folketinget, saa vel som ogsaa Medlemmer her, vilde finde det overordentlig onskeligt, om man kunde drage flere ind under Loven. Men efter hvad der tidligere er forhandlet frem og tilbage, er man kommen til det Resultat, at man kunde ikke naa saa vidt, der var saa mange praktiske Vanskeligheder, der lagde sig i Vejen, selv om man af Retfærdighedsfølelse kunde ønske det ikke alene for Landarbejdernes Bedkommende, som man var nødt til at give slip paa, og som lige saa godt kunde gøre Krav paa at have en Fridag, men ogsaa for Haandværkernes Bedkommende. Man erkendte, Haandværket arbejder under saa usigelig vanskelige Vilkaar, at det ikke gik an at medtage det, og man erkendte tillige, at Landarbejde og Haandværk ikke ere i den Grad enervende som Fabriksarbejde og det, som staar under det fabrikmæssige Tilsyn. Altsaa alle disse Hensyn har man overvejet atter og atter og er bleven staaende ved Lovforslagets almindelige Regel, som den findes i første Stykke af § 3, og som den fremdeles vil blive efter Affattelsen af Udvalgets Forslag. Der er i den Henseende ingen Forandring sket, der er blot tilføjet den lille Parentes, at man skal

jævnføre Loven af 23de Maj 1873, det er kun disse Virksomheder, der sigtes til. Denne almindelige Regel har man altsaa været entg om, men man var lige saa klar over, at selv fra denne Regel var man nødt til at gøre almindelige Undtagelser, og disse er det, som vi have forment under Nr. 1 og 2 i Ændringsforslaget Nr. 5 til § 3. Og saa det var, som jeg allerede har nævnt, Folketinget med paa, men forlangte kun hveranden Søndag fri, og det skal jeg erkende er en billig Forandring. I den Henseende er jo ogsaa Udvalget gaaet det saa nært som overhovedet muligt, og jeg tør tilføje, at efter Anden og Meningen er det det samme, som Folketinget i Fjor foreslog. Naar nu ærede Medlemmer under Nr. 3 og 4 udenfor Betænkningen ville gaa ind paa disse almindelige Undtagelser, men tillige fordre enten hver Søndag fri eller i det mindste en ugentlig Fridag, vil jeg dertil sige, at det er meget muligt, maaske endogsaa rimeligt nok, at give en saadan; men det forekommer mig unægteligt, at det er en Bestemmelse, der ikke kan afhandles i denne Lov. Det er økonomiske Forhold, der maa tages i Betragtning, og Arbejdsforholdene i det hele. Dersom ærede Medlemmer for Eksempel havde foreslaaet, at der skulde være en 10 Timers Arbejdsdag — jeg veed ikke, om en saadan Ændring kunde stilles, det er jo muligt — vil jeg dertil sige: ja, det kan godt være, at det er rimeligt, jeg skal hverken benægte eller bekræfte det, men det hører hjemme under en ganske anden Behandling, nemlig under hele Arbejdsordningen, og det kan jeg ikke nægte, at naar her siges, at alle skulle have en Ugedag fri, hører det hjemme under andre Behandlinger end dem, vi egentlig ret vel her ved denne Lejlighedslov kunne hysselfætte os med. Det forekommer mig strængt taget, at denne Lejlighedslov ikke er i Stand til at bære det Punkt; det maa være Genstand for en ganske anderledes indgaaende økonomisk Behandling end den, her kan være Tale om. Det kom det ærede 6te Medlem for 1ste Valgkreds (Knudsen) jo egentlig ogsaa ind paa, idet han sagde, at der er for megen Arbejdskraft, og for at vi kunne faa den fordelt, saa at der ikke bliver saa mange ledige, er det praktisk at give en Dag fri om Ugen. Ja, der staa vi — det se de Herrer godt — ved Arbejderspørgsmaalet. En anden Landsstingsmand (Makén), som har talt de foregaaende Dage ved Toldbehandlingen, udtalte gentagne Gange: Vi maa staffe mere Arbejde ved at staffe Beskyttelse og ved at faa Fabrikker oprettede. Jeg er noget betænkelig ved bægge disse Veje, det nægter jeg ikke. Jeg tror, at man